

Бойко К.А., бакалавр
Київський національний університет
технологій та дизайну
Бреус С.В., д.е.н., доц.
Київський національний університет
технологій та дизайну

ОСНОВНІ МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ У КОНТЕКСТІ УПРАВЛІННЯ НЕЮ

Поняття «управління ефективністю» є багатогранною категорією, що обумовлює відсутність сталості її трактування в науковій літературі в сучасних умовах. Адже забезпечення ефективності діяльності, а відтак і управління нею є одним з головних завдань, які ставляють перед собою суб'єкти господарювання незалежно від форми власності. В сучасних умовах ефективність діяльності організації використовується для обґрунтування господарських рішень та передбачає використання ряду оціночних показників, які, у свою чергу повинні відображати в повній мірі результати її діяльності та сприяти фіксації часу, коли мета досягнута – забезпечена ефективність.

Традиційно оцінювання ефективності діяльності організацій незалежно від суб'єкта оцінювання здійснюється за допомогою фінансових показників. Дослідження, здійснені Renaissance Worldwide та журналом CFO Magazine серед 200 найбільших західноєвропейських організацій, засвідчили, що близько 50 % компаній будують власні системи оцінювання ефективності, які базуються виключно на системі фінансових показників [1].

Задля здійснення управління ефективністю своєї діяльності суб'єкти господарювання формують свою систему критеріїв, що певною мірою пов'язане з потребою забезпечити їх роботу організацій відповідно до критеріїв ефективності та системи показників залежно від форми власності, сфери діяльності, місії цілей тощо. Загалом оцінювання ефективності є: методом визначення результативності господарської діяльності організації та її підрозділів на основі системи показників для розрахунку ступеню виконання

поставлених завдань; дієвим механізмом інформаційно-аналітичного забезпечення управлінської діяльності організації й використовується як для стратегічних, так і для тактичних цілей [2].

В сучасних умовах в науковій літературі розроблено, класифіковано та обґрунтовано три основні методичні підходи до оцінювання ефективності:

1. Трьохфакторна модель «Дюпона». За цією моделлю використовується коефіцієнт рентабельності власного капіталу (ROE, Return On Equity) як інтегрального показника ефективності діяльності організації, представлений як добуток трьох чинників: ROS (return of sale) – коефіцієнт рентабельності продажів, TAT (total assets turnover) – коефіцієнт оборотності активів, EM (equity multiplier) – мультиплікатор власного капіталу [2-3].

2. Багаточинниковий підхід. Він використовується в межах концепції «Performance Management» (управління результативністю) та передбачає використання збалансованої системи показників (Balance Scorecard – BSC [4-5]) з урахуванням фінансових та нефінансових індикаторів (показників) [6].

3. Математичний підхід передбачає використання таких методів: нелінійної динаміки; узагальнених функцій; складні функції та ергодична теорія; витратний; ресурсний, ресурсно-витратний підхід [6-7]. Для повного оцінювання показників ефективності використовують сукупність даних, що відображаються у бухгалтерських, фінансових, управлінських та інших облікових звітах підприємства [8].

Заважаючи на вищевикладене, слід зазначити, що управління ефективністю організації є критерієм якості управління. Тому для оцінювання показників ефективності діяльності організації у контексті управління нею доцільним вбачається використання методичних підходів в комплексі, адже кожний з них сам по собі має свої переваги та недоліки, й залежно від обставин, мети, завдань суб'єкта господарювання актуальність їх може змінюватись.

Література

1. Мельник О.Г. Системи показників оцінювання діяльності підприємства: сутність, аналіз та умови застосування. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка"*. 2007. № 580 : Логістика. С. 274–282.
2. Отенко В.І. Формування аналітичного інструментарію оцінки ефективності діяльності підприємства. *Бізнес Інформ*. 2013. № 5. С. 231-237.
3. Кавтиш О.П., Прокопчук Ю.О. Використання багатофакторної моделі компанії «Дюпон» для аналізу прибутковості діяльності підприємства. *Сучасні проблеми економіки і підприємництва*. 2017. Вип. 20. С. 237-246.
4. Kaplan R.S., Norton D.P. The Balanced Scorecard – Measures that Drive Performance. URL: <https://hbr.org/2005/07/the-balanced-scorecard-measures-that-drive-performance> (Last accessed: 21.03.2021).
5. Грищенко І. М., Бреус С.В., Хаустова Є. Б. Збалансована система показників ВНЗ: від стратегії до показників роботи структурного підрозділу. *Вісник КНУТД. Наукове фахове видання. Серія «Економічні науки»*. К. 2016. № 2 (97). С. 43-62.
6. Трухачова К.В. Методичні аспекти оцінки збалансованої результативності господарської діяльності підприємства гостинності. *Бізнес-навігатор*. 2013. № 2 (31). С. 271-276.
7. Молодоженя М. С. Моніторинг результативності інноваційної діяльності у торгівлі для потреб економічного управління підприємством. *Економіка України*. 2016. № 4. С. 92–103.
8. Савицька О.М., Салабай В.О. Ефективність діяльності та управління підприємством: особливості використання теорії, методології та результативності аналітичних досліджень. *Ефективна економіка*. 2019. № 6. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/6_2019/57.pdf (дата звернення: 21.03.2021).